

***İNSANİ GELİŞMEYİ SÜRDÜRMEK:
EĞİTİM VE İŞGÜCÜ PİYASASI
GÖSTERGELERİ İTİBARIYLA
TÜRKİYE'NİN PERFORMANSININ
DEĞERLENDİRİLMESİ***

İŞİL KURNAZ
GAZİ ÜNİVERSİTESİ

***UNDP 2014 İNSANİ GELİŞME RAPORU
TÜRKİYE TANITIM TOPLANTISI
3 EYLÜL 2014
TEPAV***

İNSANİ GELİŞME

“Bugün, bir ya da iki yüzyıl önce hayal bile edilemeyen, görülmemiş bir bolluk dünyasında yaşıyoruz...”

“... ve aynı zamanda olağanüstü bir yoksunluk, yoksulluk ve baskı dünyasında yaşıyoruz. Eski sorunların yanısıra pek çok yeni sorun var. Bunlar, sürüp giden yoksulluğu ve karşılanmayan en temel ihtiyaçları, kıtlığı ve yaygın açlığı, temel özgürlüklerin ihlalini, kadın çıkar ve eylemlerinin yaygın biçimde göz ardı edilmesini, içinde yaşadığımız çevreye ve gerek iktisadi gerekse toplumsal hayatlarımızın sürdürülebilirliğine yönelik gittikçe ağırlaşan tehditleri kapsıyor. Bu yoksunlukların pek çoğu yoksul ülkelerin yanısıra zengin ülkelerde de şu ya da bu biçimde gözlemlenebilir.”

— Amartya SEN,

Development as Freedom, 1998

KÜRESELLEŞME BAZILARI İÇİN ÖNEMLİ AVANTAJLAR VE FIRSATLAR YARATTI. PEKİ YA DİĞERLERİ?

IPOD TEDARİK ZİNCİRİ

İstihdamın büyük bölümü Çin'de yaratılıyor.

Ücretlerin büyük bölümü ABD'de ödeniyor.

2006 yılı itibariyle ÇİN, üretimin **%30**'undan sorumlu. Ancak Çinli işçiler, IPOD üretimi ile ilgili ödenen ücretlerin sadece **%3**'ünü alıyorlar.

IPHONE TEDARİK ZİNCİRİ

Üretimin büyük bölümü Çin'de gerçekleştiğinden çok sayıda Çinli iş sahibi oluyor.

Üretimin en büyük kar sahibi ABD (**%58.5**)

Ancak Çinli işçilere ödenen ücretlerin nihai satış değeri içindeki oranı **%1.8**

ILO - 2014 Küresel İstihdam Eğilimleri Raporu: “İstihdamsız” Ekonomik Canlanma Riski

- ✿ Küresel ekonomik krizin başlangıcından 5 yıl sonra (2012 yılından itibaren) büyüme yavaşladı ve işsizlik tekrar artmaya başladı.
- ✿ İşgücüne katılım oranları açısından 2013 yılı itibariyle herhangi bir iyileşmenin gerçekleşmedi. Dahası, işgücüne katılma oranları, kriz öncesi dönemin bile altında kalmış durumda.
- ✿ 2013 yılında küresel düzeyde 62 milyon kişi daha istihdama katıldı.
- ✿ 2013 yılında önceki yıla göre yaklaşık **5 milyon kişi daha işsiz kaldı** ve **işsiz sayısı küresel düzeyde yaklaşık 202 milyona ulaştı**.
- ✿ Küresel işsizlik artışının büyük bölümü, Doğu Asya ve Güney Asya bölgelerinde gerçekleşti. Küresel düzeyde iş arayanların % 45'inden fazlası, bu bölgelerin insanları. Başka bir ifadeyle, dünyada iş arayan iki kişiden biri Asyalı... Bu bölgeleri, Sahra altı Afrika ve Avrupa takip ediyor.

Küresel İstihdam Eğilimleri

- ✦ Mevcut yapı devam ederse, küresel işsizlik rakamları daha da kötüleşecek ve 2018 yılı itibariyle iş arayanların sayısı 215 milyona ulaşacak. Söz konusu dönemde, **her yıl yaklaşık olarak net 40 milyon yeni iş yaratılacak. Ancak bu rakam, her yıl işgücü piyasasına girmesi beklenen 42.6 milyon insan için yeterli olmayacak.**
- ✦ Dünya ölçeğinde “insana yakışır iş” (decent work) açığı çok büyük.
- ✦ Bölgesel farklılıklar söz konusu olsa da, gelişmekte olan ülkelerin çoğunda kayıtdışı istihdam yaygın olarak devam ediyor. Kayıt dışılığın en yüksek olduğu bölgeler; Güney ve Güney - Doğu Asya ekonomileri. Bu bölgelerdeki bazı ülkelerde, kayıt dışılık oranları toplam istihdamın % 90'ına kadar ulaşıyor.

Kayıtdışı İstihdam

Ülke	Tarım Dışı Sektörlerde Kayıt Dışı Oranı (%)
Tayland	42
Hindistan	84
Çin	84
Latin Amerika ve Karayipler	33
Bolivya	75
Filistin	58
Türkiye	31
Güney Afrika	33
Mali	82

Kaynak: ILO, World of Work Report, 2014.

- 2005 - 2013 döneminde **Türkiye’de** kayıtdışı istihdam önemli ölçüde azaldı.
- Yeni işler, daha çok kayıtlı sektörlerde yaratıldı.
- Ücretli çalışan kesimde kayıtdışı istihdam oranı geriledi.
- Kayıtdışı istihdam oranı; gençlerde, yaşlılarda ve kadınlarda **daha yüksek**.

	2005	2013
Kayıt Dışı İstihdam Oranı (%)	48.2	36.8
Tarım Dışı Kayıt Dışı Oranı (%)	34.3	22.4

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketi Sonuçları

Küresel İstihdam Eğilimleri

- Küresel istihdamın %48'i, kırılgan işlerde istihdam ediliyor.
- 375 milyon çalışan (küresel istihdamın % 11.9'u) çalışması karşılığında günlük 1.25 \$'dan; 839 milyon çalışan (küresel istihdamın %26.7'si) ise günlük 2 \$'dan daha az gelir elde ediyor.

Kırılgan İstihdam ve Çalışan Yoksulların Oranı (%), 2010 ve 2012

	Kırılgan İstihdam Oranı		Çalışan Yoksulların Oranı	
	2010	2012	2010	2012
Gelişmiş Ekonomiler ve Avrupa Birliği	11.2	10.1	—	—
Orta ve Güneydoğu Avrupa ile Eski Sovyetler Birliği	23.8	19.7	5.0	1.7
Doğu Asya	58.4	48.9	31.2	5.6
Güneydoğu Asya ve Pasifik	65.2	61.1	33.7	11.7
Güney Asya	81.3	76.9	43.9	24.4
Latin Amerika ve Karayipler	35.8	31.5	7.8	3.5
Orta Doğu	33.5	27.0	1.4	1.8
Kuzey Afrika	42.1	41.4	9.5	6.4
Sahra Altı Afrika	81.8	77.2	56.7	40.1
Dünya	53.1	49.2	26.6	12.3

Kaynak: ILO, Key Indicators of the Labour Market, 2013.

Küresel Genç İşsizliği: “Kayıp Bir Nesil” mi?

- ✦ *Küresel krizin özellikle gençler üzerindeki etkisi daha sert hissediliyor.*
- ✦ *2013 yılında, 15- 24 yaş grubunda 74.5 milyon genç insanın işsiz olduğu tahmin ediliyor. Bu durumda, bir önceki yıla göre 1 milyon genç daha işsiz kalmış.*

- ✦ *Küresel genç işsizliği %13.1'e ulaşmış durumda. Bu oran, yetişkin işsizlik oranının neredeyse 3 katı ve ILO'nun ifadesiyle, genç/ yetişkin işsizlik oranı açısından tarihi bir zirve söz konusu.*
- ✦ *Genç işsizliğinde alarm veren bölgeler; Orta Doğu ve Kuzey Afrika'nın yanı sıra Latin Amerika, Karayipler ve Güney Avrupa.*

Genç İşsizliği: “Avrupa’da Tehlike Çanları”

**Genç İşsizliği
Oranları
(%), 2013**

İşsizlik Oranı (%)	
İtalya	12.2
İspanya	27.7
Yunanistan	26.7
Türkiye	9.7

Genç Nüfus Oranı (%)	
İtalya	9.9
İspanya	9.9
Yunanistan	10.6
Türkiye	16.6

İspanya: %54.9

İtalya: %41.8

Türkiye: %18.7

Yunanistan: %57.3

Kaynak: Eurostat İstatistikleri, TÜİK Hanehalkı İşgücü Anketi Sonuçları

Yıllar İtibariyle Türkiye'nin İGE Performansı (İstikrarlı Zaman Serisi Verileri)

Yıllar	İGE Değeri	Sıralamadaki Yeri	Ülke Sayısı
1980	0,496	77	124
1990	0,576	87	141
2000	0,653	80	158
2005	0,687	85	174
2008	0,701	84	175
2010	0,738	77	187
2011	0,752	69	187
2012	0,756	69	187
2013	0,759	69	187

Kaynak: UNDP

2008 - 2013 Döneminde En Yüksek Gelişmeyi Gösteren Ülkeler

Ülke	2013 Sıralama-daki yeri	İnsani Gelişme Kategorisi	2008 - 2013	2013 İGE Değeri	Ort. Yıllık İGE artışı (%)		
					1980-1990	1990-2000	2000-2013
Ruanda	151	Düşük insani gelişme	17	0,506	-2,01	3,31	3,35
Türkiye	69	Yüksek insani gelişme	16	0,759	1,50	1,27	1,16
Zimbabve	156	Düşük insani gelişme	16	0,402	1,12	-1,30	1,08
Singapur	9	Çok yüksek insani gelişme	14	0,901	—	0,72	0,92
Suudi Arabistan	34	Çok yüksek insani gelişme	13	0,836	1,28	1,17	0,90

Kaynak: UNDP, Human Development Report, 2014.

İstikrarlı Zaman Serisi Verileri, Yeni Göstergeler ve Yöntemler Türkiye’de Işığında İGE Eğilimleri

Yıllar	Doğumda Ort. Yaşam Beklentisi	Öğrenim Görme Süresi Beklentisi	Ort. Öğrenim Görme Süresi	Kişi Başına Düşen GSMG(\$)	İGE Değeri
1980	58.7	7.5	2.9	8.656	0,496
1985	61.7	8.3	4.0	9.266	0,542
1990	64.3	8.9	4.5	10.546	0,576
1995	67.0	9.6	4.8	11.372	0,604
2000	70.0	11.1	5.5	12.890	0,653
2005	72.5	11.9	6.0	15.060	0,687
2010	74.3	13.9	7.2	16.587	0,738
2011	74.6	14.4	7.4	17.814	0,752
2012	74.9	14.4	7.6	18.011	0,756
2013	75.3	14.4	7.6	18.391	0,759

16.6 Yıl

6.9 Yıl

4.7 Yıl

% 112.5

Kaynak: UNDP, Human Development Report, 2014.

İnsani Gelişme Göstergeleri: Türkiye

Eğitim

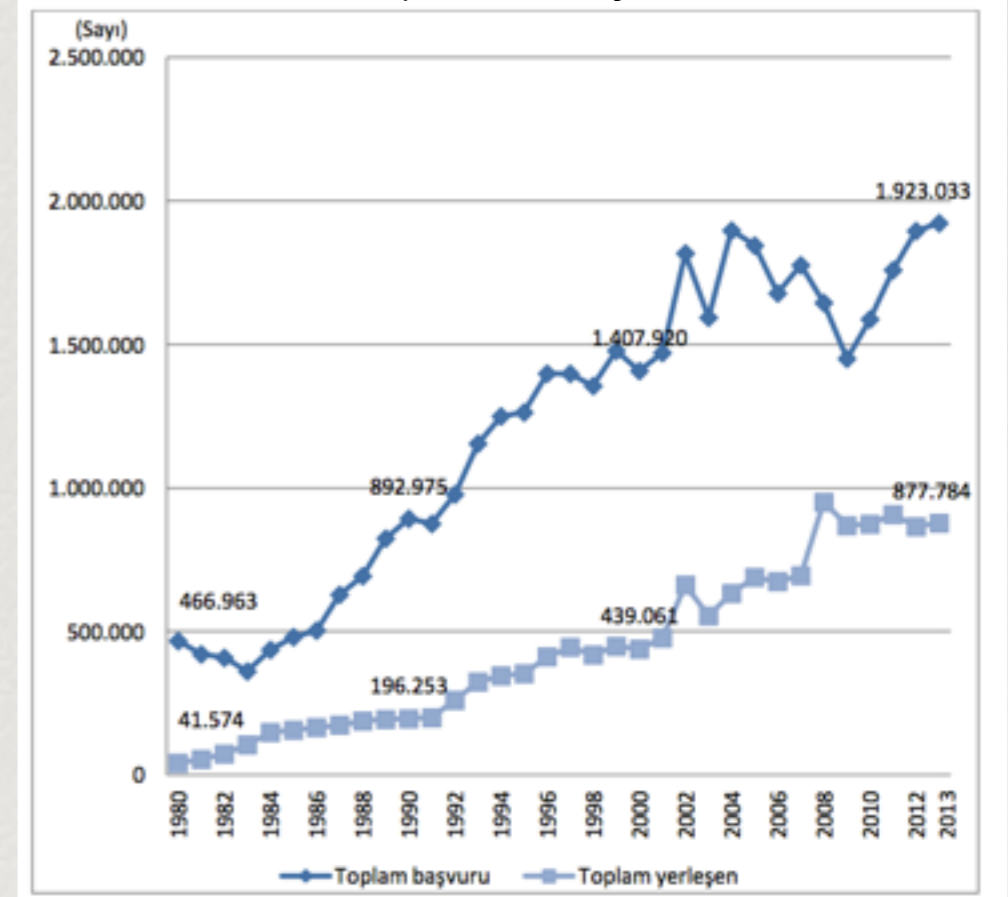
		Türkiye	Yüksek İnsani Gelişme Ülkeleri	Avrupa ve Orta Asya Ülkeleri
Okur yazarlık oranı (%)	Yetişkin (15 +Yaş grubu)	94.1	94.2	97.7
	Genç (15-24 Yaş Grubu)	98.7	98.9	99.4
En az ortaöğretimi tamamlamış nüfus (25 + Yaş grubu, %)		49.4	64.9	75.6
Brüt Okullaşma Oranları (%)	Okul - Öncesi	29	67	43
	İlköğretim	102	118	101
	Ortaöğretim	89	87	95
	Yükseköğretim	61	35	50
İlköğretim okul terk oranı (%)		5.0	8.1	4.1
Eğitim Kalitesi (PISA Skorları)	Matematik	448	—	—
	Okuma	475	—	—
	Fen	463	—	—
Eğitim Harcamalarının GSYİH içindeki payı (%)		2.9	4.6	3.4
Eğitim Kalitesinden Memnuniyet Düzeyi (%)		55	60	57

Kaynak: UNDP, Human Development Report, 2014.

BAZI ÜLKELERDE YÜKSEKÖĞRETİMDEKİ ÖĞRENCİ SAYILARI VE BÜYÜME ORANLARI (2000 - 2010)

Ülke	Öğrenci Sayıları		Büyüme Oranı
	2000	2010	10 Yıllık Dönemde Öğrenci Sayısı Artış Oranı (%)
Çin	7.364.111	31.046.735	322
Bangladeş	726.701	2.036.443	180
İran	1.404.880	3.790.859	170
Brezilya	2.781.328	6.552.707	136
Hindistan	9.404.460	20.740.740	121
Türkiye	1.594.462	3.529.334	121
Malezya	549.205	1.061.421	93
Endonezya	3.126.307	5.001.048	60
ABD	13.202.880	20.427.709	55
Avustralya	845.132	1.276.488	51
Rusya Federasyonu	6.331.324	9.330.115	47
Meksika	1.962.763	2.847.376	45
Ukrayna	1.811.538	2.635.004	45
Arjantin	1.766.933	2.520.985	43
Polonya	1.579.571	2.148.676	36
Birleşik Krallık	2.024.138	2.479.197	22
İtalya	1.770.002	1.980.399	12
Fransa	2.015.344	2.245.097	11
Güney Kore	3.003.498	3.269.509	9
İspanya	1.828.987	1.878.973	3
Japonya	3.982.069	3.836.314	-4

TÜRKİYE'DE ÜNİVERSİTEYE BAŞVURAN VE YERLEŞEN ÖĞRENCİ SAYILARI (1980 - 2013)

Kaynak: UNESCO, 2013

Kaynak: ÖSYM İstatistikleri, 2013

İnsani Gelişme Göstergeleri: Türkiye İstihdam ve Kırılganlık

	Türkiye	Yüksek İnsani Gelişme Ülkeleri	Avrupa ve Orta Asya Ülkeleri
İstihdam Oranı (%)	48.5	68.1	56.5
Kırılgan İstihdam Oranı (%)	32.1	—	—
İşsizlik Oranı (%)	8.1	5.4	8.3
Uzun Dönemli İşsizlik Oranı (%)	2.3	—	—
Genç İşsizliği (%)	17.5	16.2	19.2
Çocuk İşgücü Oranı (%)	2.6	—	4.7
Çalışan Yoksulların Oranı (Günlük 2 Doların Altı, %)	6.4	—	19.7
İşinden Memnun Olanların Oranı (%)	71	—	—
Yerel İşgücü Piyasasına İlişkin Pozitif Algı (%)	32	—	—

Kaynak: UNDP, Human Development Report, 2014.

İnsani Gelişme Göstergeleri: Türkiye

Sağlık ve Yaşam Memnuniyeti

		Türkiye	Yüksek İnsani Gelişme Ülkeleri	Avrupa ve Orta Asya Ülkeleri
Sağlık Harcamaları	GSYİH içindeki pay (2011, %)	6.7	6.0	6.3
	Bireysel Harc. (2011, %)	16.1	33.8	28.5
Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Düzeyi (%)		60	58	50
Yaşam Standartlarına İlişkin Memnuniyet Düzeyi (%)		55	—	—
Yoksullukla Mücadeleye Yönelik Memnuniyet Düzeyi (%)		41	55	33
Diğer İnsanlara Güven Düzeyi (%)		8	—	21

Kaynak: UNDP, Human Development Report, 2014.

“Aslında kalkınma, özgürlüğün imkanlarıyla bir büyük buluşmadır.”

– Amartya SEN

Development as Freedom

1998

TEŞEKKÜRLER...

isilkurnaz@gazi.edu.tr